

Το χάος και η βία της Κατοχής είχε περάσει, ο Οκτώβριος του '44 έφερε ελπίδες αλλά δυο μήνες αργότερα η Αθήνα πνιγόταν σε ανελέητο ποτάμι μίσους. Η “Βάρκιζα” τον Φεβρουάριο του '45, δεν απέφερε τίποτα το ουσιαστικό και ο τόπος όδευε σε μεγαλύτερες, σε πιο αιματηρές περιπέτειες.

Σε εκείνες τις τόσο ταραγμένες εποχές, γεννήθηκε η ευαισθησία για τη διάσωση όσων περισσότερων εκπροσώπων της αναδυόμενης γενιάς. Κι' όταν μιλάμε για διάσωση εννοούμε κατ' αρχήν σαν φυσικά πρόσωπα. Να μην καταλήξουν είτε από αδέσποτα βλήματα, είτε από τις κακουχίες. Έπειτα να καλλιεργήσουν τις δεξιότητές τους, να μορφωθούν και να αποτελέσουν χρήσιμες μονάδες στην μελλοντική προσπάθεια του τόπου για επανόρθωση.

Κύριος εκφραστής αυτής της προσπάθειας, ήταν ο Διευθυντής του Γαλλικού Ινστιτούτου Αθηνών, Οκτάβιος Μερλιέ συνεπικουρούμενος από την Ελληνίδα σύζυγό του Μέλπω και τον γενικό γραμματέα του Ινστιτούτου Ροζέ Μιλλιέξ. Επιστρέφοντας στην Ελλάδα τον Ιούνιο του '45, μετά τον εκτοπισμό μου από τις Γερμανικές δυνάμεις κατοχής, βάζει σε κίνηση ένα πολύπλοκο, παράτολμο και δύσκολο σχέδιο. Να διώξει στο ασφαλές Παρίσι όσους περισσότερους νέους και υποσχόμενους ανθρώπους μπορούσε, να διασώσει όσο περισσότερο ελληνικό ανθό.

Είναι η στιγμή που εμπλέκεται το Μатарόα. Ένα ποστάλι που είχε κάνει το παρθενικό του ταξίδι το '22. Στο τέλος του '45 το Μатарόα (που στα πολυνησιακά σημαίνει η γυναίκα με τα μεγάλα, ωραία μάτια “Ματάρες μου” όπως θα λέγαμε σχεδόν ομόηχα, ελληνικά), ανήκει σε Νεοζηλανδική εταιρεία. Εκπληκτική λεπτομέρεια, ότι αρχιλογιστής του, ήταν ο διασωθείς από το ναυάγιο του Τιτανικού, αξιωματικός Herbert Pitman.

Το μήκους 160 μέτρων ποστάλι, έφθασε, μετά από αναβολές, στον Πειραιά, τις παραμονές

των Χριστουγέννων του '45, παρέλαβε 154 Ελληνόπουλα που είχαν κερδίσει την υποτροφία και τα πέρασε απέναντι στον Τάραντα, όχι και το πιο εύκολο ταξίδι μέσα σε μια Μεσόγειο όπου υπήρχα ακόμα πολλές ποντισμένες νάρκες. Από εκεί το ταξίδι συνεχίστηκε με τρένο μέσω Ιταλίας και Ελβετίας.

Όλο το εγχείρημα περιγράφεται στο μικρών διαστάσεων αλλά γεμάτο πληροφορίες και περιγραφές βιβλίο της Νέλλης Ανδρικοπούλου. Στις σελίδες του περιλαμβάνεται ο πλήρης κατάλογος όσων αναχώρησαν και ο συμπληρωματικός όσων ανεχώρησαν με δικά τους έξοδα. Επίσης φιλοξενούνται κείμενα συνταξιδιωτών της Ανδρικοπούλου, του Ντίκου Βυζάντιου, του Γιώργου Καλπαδάκη και συνεντεύξεις του Μάνου Ζαχαρίου, του Κώστα Μανουηλίδη, του Δημήτρη Μαρινόπουλου, του Μανώλη Νειάδα και του Κώστα Αξελού. Στο τέλος, δημοσιεύεται και μια σειρά από φωτογραφίες εκείνης της εποχής, με πρωταγωνιστές, τα πρόσωπα που αναφέρονται νωρίτερα, στις σελίδες.

Όλα αυτά τα τόσο διαφορετικά, περιγράφονται αναλυτικά με χρώμα, με ροή και δίνουν στο σημερινό αναγνώστη το μέτρο της προσπάθειας αλλά και του αποτελέσματος. Ανάμεσά τους, την μεγαλύτερη εντύπωση προκαλεί η ανθρωπιστική επιμονή του Μερλιέ που τελικά σε εκείνους του χαλεπούς καιρούς του επέφερε δεινά στην καριέρα του, από την εκδικητικότητα Γάλλων και Ελλήνων φιλομοναρχικών, η άκαρδη συμπεριφορά του πατέρα Καστοριάδη στον Κορνήλιο, ο κυνικός τρόπος με τον οποίο συμπεριφέρθηκαν οι Ελβετοί στους Έλληνες ταξιδιώτες, ο σκληρός αλλά ακριβής λόγος του Αξελού, αλλά και η κριτική όσων δεν μπόρεσαν ή δεν θέλησαν να φύγουν από τον τόπο. Υπάρχει πόνος διάχυτος.

Λένε πολλά, οι αράδες αυτού του βιβλίου και αποτελεί μια αξιόλογη βοήθεια να κατανοήσουμε, όσοι δεν ζήσαμε εκείνες τις ζοφερές εποχές, με νηφαλιότητα.